

ELS «ALTRES» D'UN «NOSALTRES» PERDUT

Mati Villalba Gala

Estudiant en pràctiques a la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la Universitat de Girona

Ferran Garcia-Oliver, catedràtic d'història medieval de la Universitat de València i escriptor, va oferir el passat 18 de maig la conferència *La nació abans de la nació i els «altres» (moros, jueus i esclaus)* dins del cicle *La identitat des de l'absència: l'alteritat imaginada i la construcció d'una nació* que organitza l'Institut d'Estudis Nahmànides amb la col·laboració de la Càtedra Ferrater Mora de la UdG. En aquesta ocasió el professor Garcia-Oliver va venir a Girona per abordar dos temes ben complexos: el naixement de la noció de nació catalana i les diverses identitats col·lectives a la Corona d'Aragó. L'historiador assenyala que la pregunta «d'on venim?», que ell ja es va fer als quatre anys i que tothom es fa en algun moment, també se la fan les nacions. D'aquí que necessitin historiadors. «Les nacions intenten posar el seu pedigrí en la màxima antiguitat». Segons Garcia-Oliver, «l'origen de la nació que compartim mallorquins, valencians i catalans l'hem d'anar a buscar a la Corona d'Aragó». La identitat catalana (assumida per catalans, mallorquins i valencians), en la seva opinió, es basava en la llengua

però també en la idea del bé comú, de la *res publica*, que se sustentava en una Corona d'Aragó unitària, que més tard es fracturaria per culpa de desavinences internes. Un llast a tenir en compte, per exemple, és la manca d'un nom específic per anomenar el territori. Però als territoris de parla catalana també hi havia «els altres». Moros, jueus i esclaus eren discriminats de diverses formes i en diversos graus. La documentació que ens ha arribat de la seva situació no és directa, no disposem de testimonis en primera persona. Però, segons Garcia-Oliver, sabem, gràcies a algunes espurnes documentals, com ara el detall que moltes famílies guardessin la clau de casa amb la intenció de tornar o el que es diu en certs poemes àrabs, que malgrat el maltractament que patien, aquesta gent tan desgraciada mantenien un sentiment de lligam amb el país. «Els nosaltres», per dir-ho d'alguna manera, eren els cristians lliures, que no patien ni l'exclusió política, ni la marginació religiosa, ni la condició d'esclavatge que, en alguns moments de l'Edat Mitjana, va afectar una quarta part de la població que vivia a la Corona d'Aragó.